

**ARBETSLIVS- OCH
JÄMSTÄLLDHETSUTSKOTTETS
BETÄNKANDE 5/2005 rd**

**Regeringens proposition med förslag till lag om
ändring av lagen om Utbildningsfonden**

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 26 april 2005 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om Utbildningsfonden (RP 46/2005 rd) till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Kirsi Päivänsalo, social- och hälsovårdsministeriet
- specialrådgivare Heikki Suomalainen, Elinkeinoelämän keskusliitto ry.

Dessutom har skriftliga utlåtanden lämnats av undervisningsministeriet, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf och Företagarna i Finland rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att lagen om Utbildningsfonden ändras. Förutsättningarna för beviljande av yrkesexamensstipendium ändras så att den nedre åldersgränsen på 30 år slopas och att yrkesexamensstipendium kan beviljas personer som inte har fyllt 64 år. Yrkesexamensstipendiet

föreslås bli höjt till 330 euro. Dessutom föreslås att ansökningstiden för yrkesexamensstipendiet förlängs så att yrkesexamensstipendiet ska sökas inom ett år efter det att examen avlagts.

Lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2005.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Enligt förslaget slopas den nedre åldersgränsen på 30 år för beviljande av yrkesexamensstipendium och den övre åldersgränsen höjs till 64 år. Beloppet på yrkesexamensstipendiet höjs till 330 euro och stipendiets ansökningstid förlängs. Utskottet finner förslagen behövliga och

ändamålsenliga. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

År 2004 beviljades cirka 16 400 yrkesexamensstipendier. En stor del av dem som har rätt till stipendiet lät trots det bli att söka. Därför vill utskottet starkt understryka frågan om hur man informerar om systemet. För att stipendiet ska fylla sin funktion och locka folk att söka sig till

utbildning för fristående examen och att avlägga examen, menar utskottet att informationen måste vara maximalt effektiv. Informationen bör effektiviseras särskilt på arbetsplatser och inom de läroanstalter vilkas utbildning ger rätt till stipendiet. Om läroanstalterna skulle ge adekvat information om möjligheterna till yrkesexamensstipendium redan under utbildningens gång, kunde stipendiet medverka till att förebygga avbrutna studier och uppmuntra de studerande att fullborda sina studier.

En förutsättning för beviljande av yrkesexamensstipendiet är att den som ansöker har varit i arbets- eller tjänsteförhållande hos en finländsk arbetsgivare fem år före examen. Tid som företagare inberäknas inte i den arbetshistoria som krävs för att få stipendium. Därigenom kan en företagare inte få stipendium om han inte har varit i arbets- eller tjänsteförhållande i minst fem år. Varje år ingår något tusental företagare bland dem som avlägger yrkesexamen i form av fristående examen. Att avlägga yrkesexamen är viktigt för företagarnas egen kompetens och även för utveckling av företagsverksamheten. Utskottet finner det angeläget att också företagare uppmuntras att avlägga yrkesexamina och anser därför att man vid utvecklandet av systemet med yrkesexamensstipendium bör utreda möjligheterna att utvidga systemet till att också tid som företagare kunde räknas in i den arbetshistoria som krävs. Enligt en annan stödform som förvaltas av Utbildningsfonden, nämligen yrkesutbildningsstödet, omfattar arbetshistorian också tid som företagare och företagare kan få en grunddel som finansieras med statliga medel. Utskottet föreslår ett uttalande i frågan (*Utskottets förslag till uttalande*).

Yrkesexamensstipendiet är avsett till stöd och uppmuntran vid avläggande av fristående examina och kan inte fås för examen i läroplansbaserad utbildning. Fristående examen avläggs i allmänhet som avslutning på vuxenutbildning vid sidan av arbete. Den kan också avläggas utan extra utbildning, och i så fall handlar det om att få intyg över en kompetens som redan har uppnåtts i arbetslivet. För samhället är fristående examen jämförelsevis förmånlig jämfört med lä-

roplansbaserad utbildning där man inte förutsätter i arbetslivet uppnådd kompetens och som därför i allmänhet är långvarigare.

Systemet med yrkesexamensstipendier kom ursprungligen till i samband med att man tog i bruk systemet med fristående examen. Meningen var då att tillhandahålla stöd och uppmuntran för de vuxenstuderande som studerade för fristående examen. Att begränsa examenssystemet till enbart fristående examina kan i princip fortsättningsvis motiveras med att man på så sätt vill få vuxenstuderande att utnyttja utbildningsvägar som lämpar sig för deras livssituation och som dessutom är förmånliga för samhället.

Ändå är det inte alltid så att den utbildning som behövs är tillgänglig i form av utbildning för fristående examen. I sådana fall kan vuxenstuderande tvingas söka sig till läroplansbaserad utbildning. Utbildningsformen kan i så fall vara sådan att den åtminstone inte helt kan avklaras vid sidan av arbetet utan det kan bli nödvändigt med studie- eller alterneringsledighet. Resultatet kan bli inkomstbortfall, och det är för att kompensera för det som utbildningsfondens vuxenutbildningsstöd har utvecklats. Utskottet anser dock att man vid utvecklandet av systemet med yrkesexamensstipendiet bör utreda möjligheterna av att utsträcka systemet också till vuxenstuderande som avlägger yrkesinriktad grundexamen inom läroplansbaserad utbildning.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår arbetslivs- och jämställdhetsutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar och

att ett uttalande godkänns (Utskottets förslag till uttalande).

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheterna att utvidga systemet med yrkesexamensstipendium så att verksamhet som företagare på heltid

räknas med i den arbetshistoria som krävs.

Helsingfors den 31 maj 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jukka Gustafsson /sd
vordf. Anne Holmlund /saml (delvis)
medl. Sari Essayah /kd
Anneli Kiljunen /sd
Esa Lahtela /sd
Pehr Löf /sv
Riikka Moilanen-Savolainen /cent
Markus Mustajärvi /vänst (delvis)
Terhi Peltokorpi /cent

Leena Rauhala /kd
Paula Risikko /saml
Jukka Roos /sd
Tero Rönni /sd
Kimmo Tiilikainen /cent
Jaana Ylä-Mononen /cent
ers. Matti Kauppila /vänst
Oras Tynkkynen /gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Ritva Bäckström.